

Agnietė Merkliopaitė, Skandinavų (švedų) filologija

Bakalauro darbas, 2010.

Darbo vadovės: Anna Vogel, Inger Larsson.

Semantisk motivering hos växtnamn: en semantisk analys av växtnamn med efterleden -ört i Johan Franckenius *Speculum botanicum*

[Semantinė augalų pavadinimų motyvacija: žolių pavadinimų semantinė analizė Johan Franckenius leidinyje *Speculum botanicum*]

Augalų pavadinimai yra gana plati, tačiau kalbos tyrinėtojų ne itin gausiai tiriama leksikos sritis. Šio darbo tema yra augalų pavadinimų semantika ir motyvacija. Darbo objektas – sudurtiniai žolių pavadinimai su antruoju dėmeniu –*ört* iš Johan Franckenius vaistinių augalų sąrašo *Speculum botanicum* (1658), kuris kai kada vadinamas pirmuoju botanikos veikalu Švedijoje. Darbo tikslas yra nustatyti, kiek minimų augalų gydomosios savybės atsispindi jų pavadinimuose bei kokie kiti motyvacijos tipai.

Tyrimas paremtas kognityvinės semantikos idėjomis bei Dahlsted (1967), Strzelecka ir Walczak (1993) aprašytais panašiais tyrimais. Pagal Švedijos Akademijos žodyno (*Svenska Akademiens ordbok*, SAOB), August Lyttkens veikalo *Svenska växtnamn* (1905-1914) ir kitų šaltinių duomenis minimi augalai identifikuojami ir nustatoma jų pavadinimų motyvacija. Pagal tai, kiek aiški semantinė motyvacija, pavadinimai skirstomi į motyvuotus ir nemotyvuotus (tai dažniausiai skoliniai iš kitų kalbų ar labai seni pavadinimai, praradę motyvaciją). Motyvuoti pavadinimai skirstomi į tris grupes: 1) susiję su augalų naudojimu medicinoje ir kitose srityse, 2) susiję su fizinėmis augalų savybėmis (išvaizda ir kitomis), 3) simboliniai pavadinimai.

Analizė rodo, jog dauguma pavadinimų yra motyvuoti (139 iš 177). Iš jų didžiausia semantinė grupė yra pavadinimai, susiję su augalų naudojimu medicinoje (52 atvejai). Toks dominavimas neturėtų stebinti, turint omenyje, jog sąrašas skirtas vaistiniams augalams. Kitos didelės semantinės grupės yra pavadinimai susiję su fizinėmis augalų savybėmis (išskyrus išvaizdą – 28 atvejai) ir išvaizda (19 atvejų).

Raktiniai žodžiai: *augalų pavadinimai, vaistiniai augalai, semantinė motyvacija, motyvuoti pavadinimai.*